

Barcelona 17 d'octubre de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2380 15 cèntims — Atrassats 30

UN RETRAÇAT

— Digui al seu amo que si vol cobrar que vingui el dia de la inauguració de l'Exposició d'Indústries Elèctriques, que avui no em ve bé!

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA”

Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es venen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencè,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Càn Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports
SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

Fabricació i reparació de tota classe de Bicicletes

Última creació de la Bicicleta

Magdalena i Teixidor

Comerç, núm. 1
(Davant Palau Belles Arts)

SUCURSAL: Carrer Calàbria
(Xamfrà Creu Coberta)

SALON DORÉ DE LA GRANJA ROYAL

LLOC PREDILECTE DEL PÚBLIC D'ESTINGIT

TE-CONCERT

de 5 a 8 i mitja tarda amb musica de Tzigans

Vetllades musicals

de 10 a 12 nit amb extraordinaris concerts
per l'eximi Quintet TOLDRA

Elegants sortides de teatre

de 12 a 2 i mitja de la matinada
amenitzades per l'Orquestrina ROYAL

: El més selecte en el Ram de Pastisseria :
Les últimes creacions en Nates, Cremes i Chantilly

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Les grans capitals

Aem un viatge a Madrid. El petit enlluernament de tota arribada a tota capital. Rètols lluminosos, xivarri de botzines, grans perspectives, on donen la guàrdia, en files, els fanals, aparadors i uns núvols escenogràfics, com dirigibles enfocats per la llum Drumont de la lluna. Penetrem en el tumulte d'un cafè i una *petite femme* pregunta al seu amic:

—Però tu quan penses vacunar-te?

—Jo no tinc por—respon ell, fent el mascle.

—Doncs, mira, a casa hi han dos atacats. És una cosa molt encomanadissa i per això tothom es vacuna.

Ens assabentem que a Madrid, la gran capital, hi ha una epidèmia de verola, i que tothom es fa vacunar. Ho fan els tallers, les fàbriques, les redaccions, les casernes, i els metges municipals van arreu on hi ha una aglomeració d'homes per a vacunar-los. La gran capital, resulta la gran infectada. Anem buscant amics, recones estimats, dies d'esbarjo, i trobem una epidèmia. Demanem per totes aquestes coses i ens responen:

—Vostè el que té de fer és vacunar-se.

—Però per quatre dies que haig d'ésser a Madrid, no és qüestió d'anar amb el braç fet una llàstima.

—Vacuni's, pitjor seria que vingués essent un bon xicot que ve a divertir-se i se n'entornés variolós.

I em vacuno. Em ratllen el braç, em passejo amb el braç arremangat durant un quart d'hora. Als dos dies comença la picor. Als quatre, pren la vacuna, i començo a no poguer abraçar a ningú, a tèmer les topades i els frecs, a patir quan em vesteixo i em despullo. La gran capital m'ha posat el seu segell que, convertit en cicatriu, ja no me'l treuré mai més.

Tornada a Barcelona. Tornada alegre cap a la redacció, cap a la pensió divertida, cap als amics que no porten vacuna i se'ls pot abraçar, cap als barris on no hi han «casos». La patrona em reb alegrement, però desseguida em diu:

—Miri, s'hauria de vacunar. An aquí ho hem fet tots.

—Però si ja vinc vacunat! No veu que a Madrid hi ha la verola.

—Si parlo de la vacuna contra el tifus. Les fonts de la muntanya estan totes infectades, i per tot arreu hi ha molt tifus, molt.

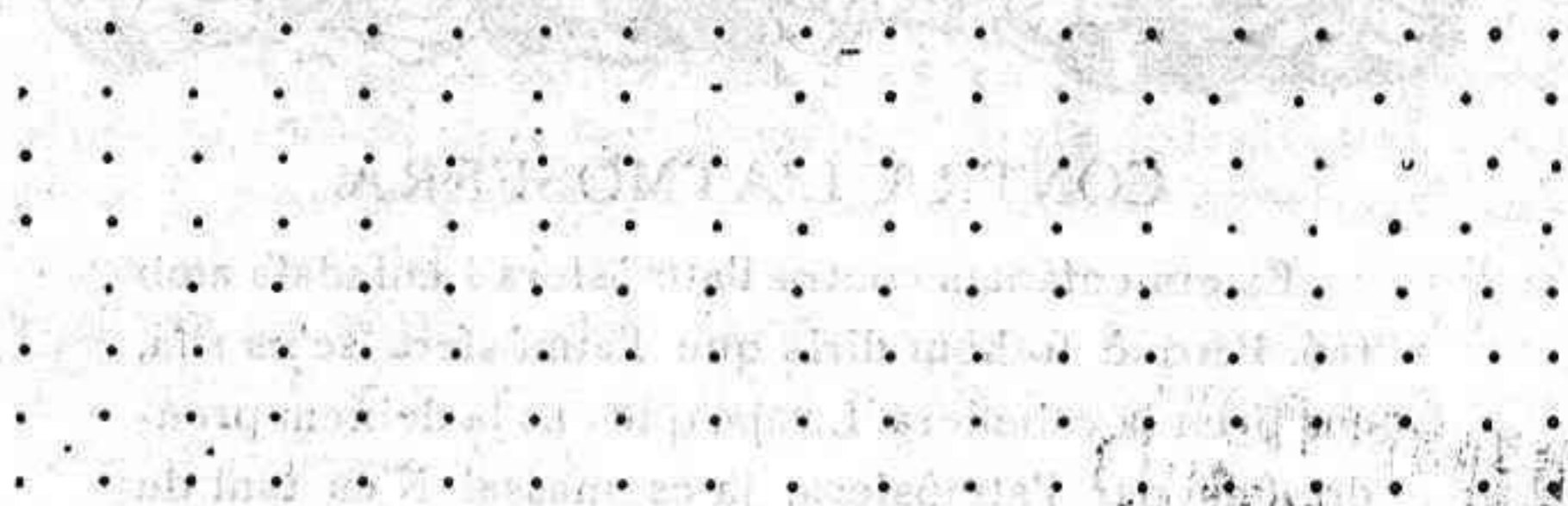
Em torno a resignar, i com el primer dia d'arribar a Madrid vaig anar a cà'l metge perquè em vacunés contra la pigota, el primer dia de tornar a Barcelona, marxo cap a cà'l metge per a que em vacuni contra el tifus. La gran capital de Barcelona, com la gran capital de Madrid, també està infectada. Naturalment que el microbi és distint, perquè els microbis són federals. Madrid té el seu i Barcelona en posseeix un de propi. Una veritable autonomia bacteriològica.

Ara el meu braç dret porta la vacuna de Madrid, i el meu braç esquer, la vacuna de Barcelona. La gran capital m'ha convertit en un conillet d'índies. Un poble, s'objectarà, que no m'hauria donat la vacuna sinó la malaltia, però amb això succeeix com amb lo d'aquell duelista que a l'ésser requerit per a que es tregués l'americana per a batre's, respongué que ell havia anat disposat a perdre la vida, però no pas a agafar la molèstia d'un enconstipat.

PARADOX

Homenatge als boletaires

Proses epigramàtiques

DEL PAPER BLANC

Què te'n sembla, amic lector, si en lloc d'aquesta prosa epigramàtica deixés el paper en blanc?

No vull pas suposar que em siguis ingrati i em con testis que jo m'estalviaria l'escriure i tu el llegir, no

Vull que consideris només la bellesa del paper blanc, quan és pur encara, quan la mà de l'home encara no l'ha malejat, quan és susceptible de les idees més transcendents, quan és indiferent d'ordenar l'indult d'un home o de sotmetre'l a pena capital.

En la blancura del paper hi veig sempre una esgarripança. Quan el tinc escrit als dits hi veig tremolar les meves migradeses.

DE LA PLOMA

Es petita i atrevida; té picades d'escorçó i a voltes és mansa i dolça com una suavitat divina.

Petita i bellugosa com és, domina els més alts imperis i subjecta lleis i reis; fa barallar els homes en la més odiosa ferotgia i després els porta una besada de pau i treball i pa i amor.

Un cop de ploma ben donat et dona un tros de món ben teu i te'n fa posseïdor per sempre.

Però jo estimo la ploma quan és quieta, apacible i sagna amor i dolcesa i agermana els homes i els fa estimar i avançar junts.

La ploma, petita, bellugosa i atrevida és l'amiga més gran que m'ha corprés per sempre.

DE LA TINTA

Es d'una lletjor fastigosa, a voltes repugnant. No sols contrasta amb la blancura del paper sinó que mantes voltes contrasta amb les idees.

Parles de llum, de clarors ponentines, de suavitats d'albades colorants i de desmais d'aigües clares en cascada, de trenes d'or exuberants i de rialles dolces i la tinta cau negra damunt del paper, amb un gargot a voltes, i s'hi arrapa giragonsada com si fos eura damunt de marbre.

Asquerosa o no, el paper, la ploma i la tinta són els tres emperadors del món.

SALPER

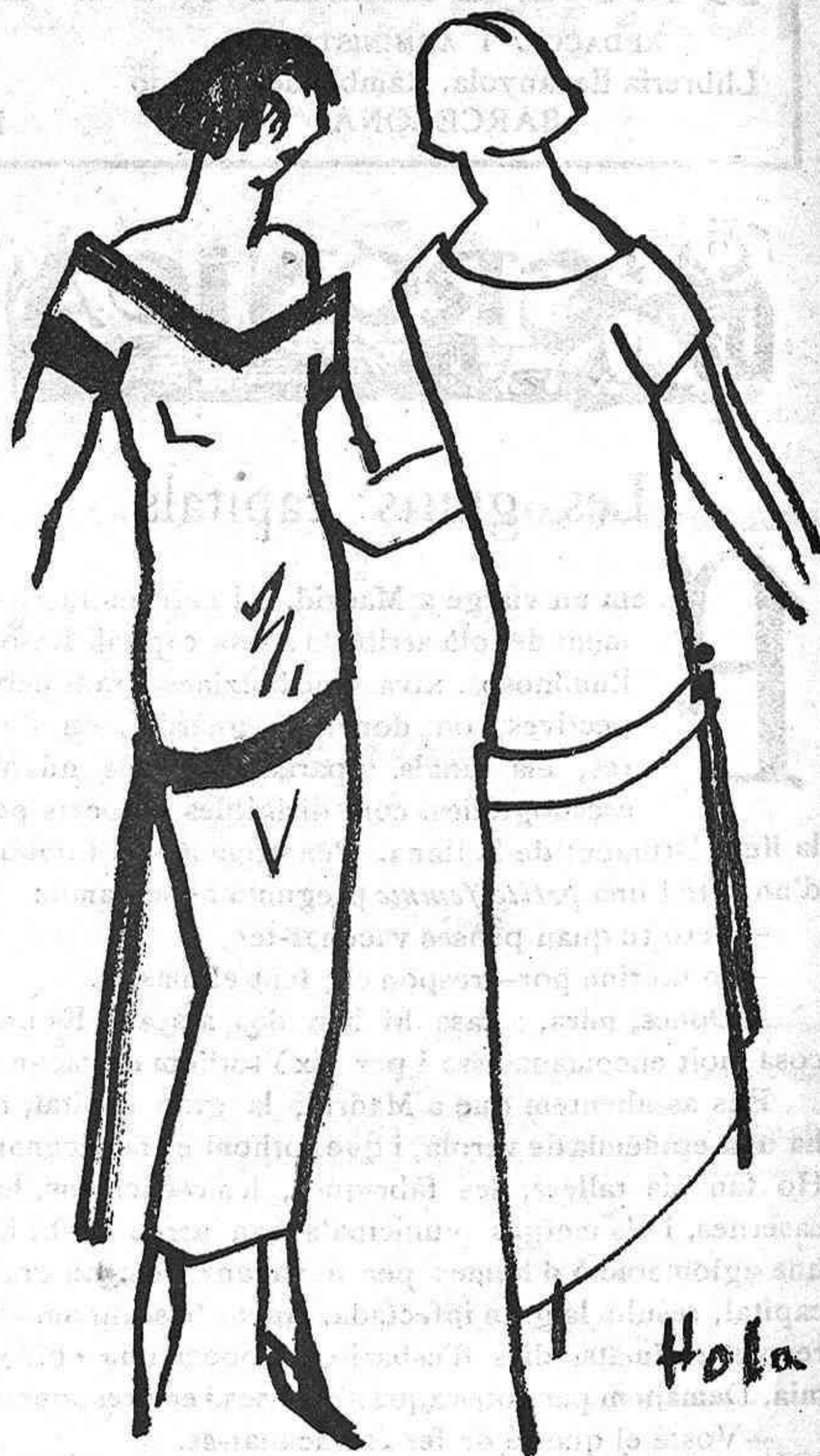

CONTRA L'ATMÒSFERA

Estem enfadats contra l'atmosfera i enfadats amb raó. Perquè tothom diria que l'atmosfera se'ns rifa, ens pren la cabellera. I, vaja, que ens la deixem prendre fins per l'atmosfera, ja és massa! N'és tant de massa, que arriba a *ludibrio*.

D'una certa època ençà, tot es trastoca, tot va de cap girell, tot trontolla, tot cau. Tot sembla que vagi contra nosaltres, les pobres criatures condemnades a habitar aquest cabàs de gats que és el món. Fins l'atmosfera se'ns enfada i ens gira l'esquena. I què hem de fer nosaltres, pobres? Prendre paciència, que és l'únic que podem prendre ara com ara.

Pel juliol feia gairebé fred. I si no era pròpiament fred lo que feia s'hi assemblava molt. Tant, que la gent que estiuejava a fora, al camp, va enyorar l'estufa, el braser, l'escaffapanxes i altra mena de calorífers i retornà a la ciutat. Però quan hi sigueren,

«NIÑAS BIEN»

— El meu papà s'ha gastat una fortuna en la meva educació.

— Això són ganes de llençar els diners.

es trobaren que en aquest mes d'octubre, que és quan havia lògicament de començar a fer fred — o fresca, com vulguin—hi tornava a fer calor.

Això no és serio, i si no podem confiar ni en la serietat de l'atmosfera, en la serietat de qui confiarem? En la de l'home no, perquè sabem que l'home és cosa *deleznable*, tan *deleznable* que no se'n pot fer cas.

A què és deguda aquesta manca de formalitat de la Natura, que, segons el senyor Rousseau, és una cosa tan *seria*? Alguns diuen que a l'aproximitat del planeta *Marte*. *Marte*, segons ens han contat, era el déu de la guerra. I un déu amb aquestes aficions no és mai massa tranquilitzador. Per què la Societat de les Nacions, que tant es preocupa de la pau, no obliga an aquest planeta a retirar-se?

Ja ens convé, senyors, un xic de tranquil·litat!

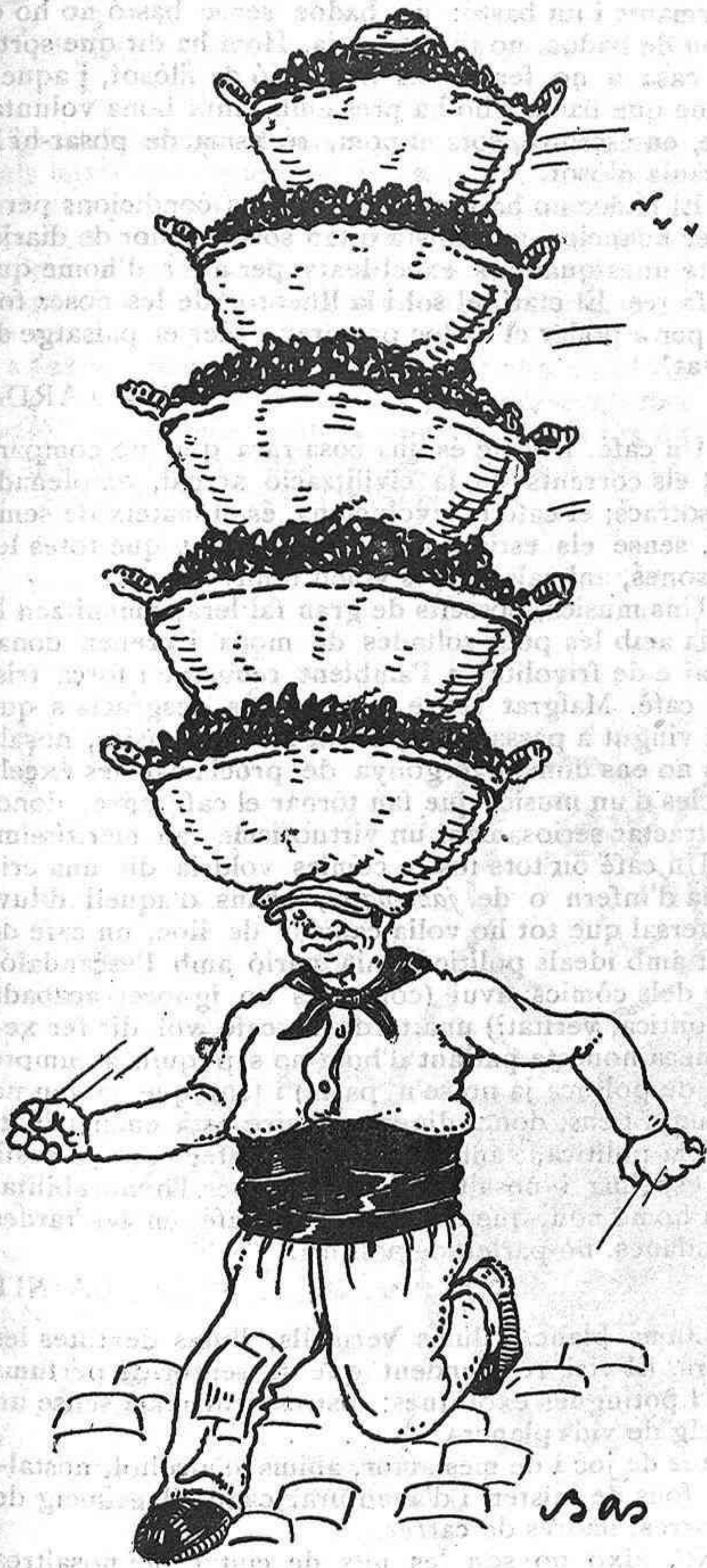
XARAU

El col·loqui de les rames

Es de nit. Nit ampla i solemnia de boires clares i esfilagarsades tènueament brillants pel clar de lluna. Es una nit d'ensomni, com si l'espai fos dolçament empolsinat d'un diví narcòtic. Nit tardoral profunda de quietud, de claror i de misteri.

Estic sentat en un bar del Paral·lel contemplant la gent que passa. Cada home porta el seu drama sota el braç esquerre. Passen unes dones que hi porten un vodevill sentimental que se'ls va tornant tragèdia. Aquestes dones es dirigeixen a un *cabaret* que tinc al

UN DESENGANYAT

—Jo sí que ho veig tot ben negret!

meu davant. En aquest *cabaret* hi ha una terrassa on hi bromejen altres dones.

Els plàtans corpulents del Paral·lel, amb la llum dels focus elèctrics un poc esmortuïda pel clar de lluna, projecten la sombra de les rames sobre la terrassa del *cabaret*.

Com que aquesta nit és tan plena d'insomni, m'ha semblat sentir el col·loqui de les rames abraçant aquelles dones en una melangia somnolent.

Ara un xiscle o un esgarip de pler seria un reneç i per això aquestes dones no estan avalotades, més aviat se senten pensatives.

Cau una fulla de les rames. Cau quieta, en silenci, com una gran gota fecunda, com una pàgina de consideracions. I en la sombra de les rames que abraça les dones del pler també hi ha caigut la sombra de la fulla, quieta, en silenci, com una gran gota fecunda, com una pàgina de consideracions.

De sobte, un aire fi i suau mou les rames i comença el col·loqui:

—Ja som a la tardor—diuen les rames a les dones del pler—. Aquest silenci profund té un gust aspriu d'enyorances.

I aquelles dones ploren per dins.

—En la nostra joventut—diuen les rames—erem fortes i gerdes i teníem la jòia suprema dels petons de sol. Però, ara...

Cauen les fulles en remolí i fan un plany d'elegia tristíssima.

—Veiem la mort al davant—continuen dient—com vosaltres, i la mort ens aturdeix i ens espanta.

Les dones del *cabaret*, poc fetes a consideracions, fan un gest d'oblit i volen riure i gosar i piquen Je mans i demanen *cazalla*, però les rames es rebleguen dintre l'oratjol, que ara és un poc més fort, i els cauen totes les fulles i també voldrien viure una vida eterna Qui no voldria ésser eternament jove en el món?

I segueix el col·loqui de les rames.

—Ens han caigut les fulles i sols ens resten esqualits els brots com dits crispats que s'enlairen desesperadament. Demà una gebrada austera o uns quants borralls de neu se'ns posarà al damunt com una rialla cínica que ens farà semblar florides, encara que siguem rames impròpies a la flor.

I he sentit que les rames continuaven dient.

—Vosaltres sou com les nostres fulles; sols podeu viure al bat de sol de joventut. Vindran les fulles tendres i gerdes que al cap i a la fi també cauran. Vindran altres jovençanes del pler que també faran la ruta de les fulles. Pel llarg del llarg del Paral·lel que n'hi hem vist passar de flors exuberants que han devingut fulles seques!

L'aire esdevenia fredor i les dones lleugerament vestides han desfilat poc a poc cap a dins al *cabaret*.

Ha començat aquella musica trista de la gent alegre; han dansat quatre dones tristes que riuen sempre; han cantat quatre cupletistes de les que sempre es posen la mà al coll per a fer veure que aquell dia estan afòniques, i la pobre gent del *cabaret* ha rigut i s'ha divertit, si d'això se'n diu divertir-se.

Però al de fora era un escampall de fulles seques com una sombra escarnidora del passat i les rames col·logaven de la mort i de la vida que germina sots la terra embolcallada en el silenci profund de tardor que és un misteri.

JOAN D'ALIÓ

La cançó dels dies

EL MATI

Molt de matí la pluja ha estovat la terra; després, un sol d'una color molt esblanqueïda ha fet que totes les coses tinguessin una alegria força agradosa: els arbres del passeig, la color del cel, la transparència de l'aire, les cases i els carruatges semblaven tenir una lluentor de moble vernissat recentment.

Quan arriba el mig matí la ciutat veu aparèixer el badoc. El badoc, infal·liblement, és un personatge ingenu que surt de casa amb un reguitzell de noves alarmants i un bastó: un badoc sense bastó no ho és prou de badoc, no té categoria. Hom ha dit que sortir de casa a no fer res és ocupació de filòsof, i aquest home que bada, s'ho ha pres amb tanta bona voluntat que, en escriure, sota el nom, té esma de posar-hi la paraula filòsof.

El badoc no ha nascut amb prous condicions per a ésser financier, periodista o tan sols venedor de diaris: ell té unes qualitats excel·lents per a fer d'home que no fa res. El matí, el sol i la lluentor de les coses fou fet per a poder el badoc pasturar a pler el paisatge de ciutat.

LA TARDARDA

Un cafè. El cafè és una cosa rara que no comparteix els corrents de la civilització actual, omplena de sotracs; el cafè no evoluciona, és el mateix de sempre, sense els estirabots de modernitat que totes les persones, animals i coses volen tenir.

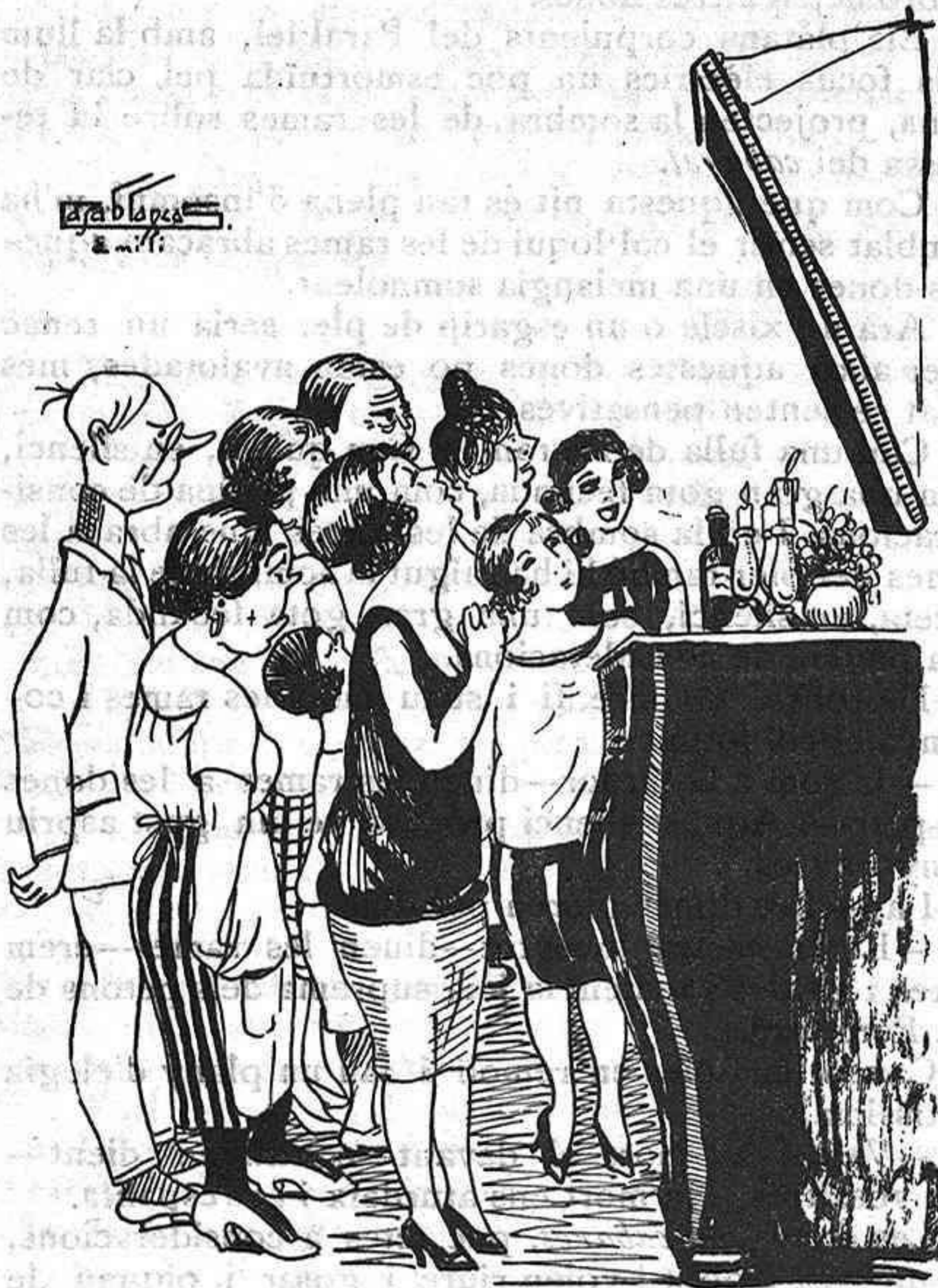
Uns musics, posseïts de gran fal·lera, amenitzen la tarda amb les poca-soltades de moda i creuen donar un aire de frivolitat a l'ambient reumàtic i força trist del cafè. Malgrat seure prop d'uns desgraciats que han vingut a passar la tarda tot sentint musica, nosaltres no ens donem vergonya de proclamar les excel·lències d'un musics que fan tornar el cafè agre, doncs cal tractar seriosament un virtuosisme tan meritíssim.

Un cafè on tots tossin còmics voldria dir una cri-dòria d'infern o de *jazz-band*; abans d'aquell diluvi universal que tot ho volia canviar de lloc, un cafè de gent amb ideals polítics tenia parió amb l'escandalós cafè dels còmics: avui (com tots no ignoreu acabada la política, veritat?) una tarda de cafè vol dir fer xerrameca honesta parlant d'hom no sap quin assumpte (no, de política ja no se'n parla) i fent que la veu no s'allunyi gens, doncs diuen si l'aire està emmetzinat. Però la política, tanmateix, s'ha desfet com es desfà una espelma i nosaltres jurariem, per l'honorabilitat d'un home nou, que els homes de cafè, en les tardes ciutadanes, no parlen de política.

LA NIT

Llums blancs, llums vermells, llums de totes les colors. El vici resplendent que fa sentor de perfums cars i potingues exòtiques; rostres demacrats sense un aleteig de vida planera. Febres de joc i de més amor, abims d'alcohol, nostalgia, fons de misteri i d'aventura, cants, llagrimaig de guitarres, lladres de carrer.....

No, això no són les nits de ciutat que nosaltres coneixem: és l'anunci d'una novel·la poca-solta ideada per un cervell francès, petulant i bon tros esguerrat.

DEMANANT-HO AL SANT

— Sant Antoni, fes que trobem una criada bona, honrada, neta, discreta, que sàpiga cuinar, que no ens robi les culleres... i que cobri quatre durus al mes.

UN MALALT GREU

— Què té?
— Ha llegit totes les informacions sobre les nifias desaparecidas!

Les nits de ciutat són aquell amic que tresca per qualsevol lloc amb la cara de pomes agres i vos engega una intimitat:

—No me'n parleu del negoci, ara faig de noctàmbul i vull divertir-me.

I l'amic està atabalat perquè no sap fer-ne de noctàmbul.

FELIU DEDÉU

LIQUIDACIONS—JA ERA HORA! ELS ARGONAUTES

Malgrat els anuncis d'importants exposicions amb les quals havia d'inaugurar-se la temporada, aquesta comença cap per avall, car els primers expositors són uns quants col·leccionistes que es volen desfer de les col·leccions llurs, i han corregut a exposar-les a les «Layetanas», a «La Pinacoteca» i a altres galeries barcelonines.

Jo no sé als pintors del dia quin efecte els té de fer veure com les obres dels seus predecessors, i fins les seves de la primera volada, són dudes a la fira de l'art per tal de convertir-les en pessetes; a mi ja em vindrien ganes de tirar els pinzells al foc.

Bé estan les exposicions més o menys retrospectives, fetes de tant en tant com a tribut que es paga a bons artistes mig oblidats, però de ço a fer contínua liquidació d'obres d'art, hi va una distància immensa.

Voto contra les liquidacions.

**

Una gentil parella d'artistes s'és atrevit a obrir la temporada; en Pau Sabaté i la Tereseta Romero: Ja era hora!

Unicament que aquesta parella tira cadascú pel seu cantó; en Sabaté ocupant el saló de la casa «Malmadé» amb una bonica col·lecció d'aquarel·les i la Romero la sala gran de les «Galerías Dalmau» amb bon nombre de pintures de flors i paisatge, a l'oli.

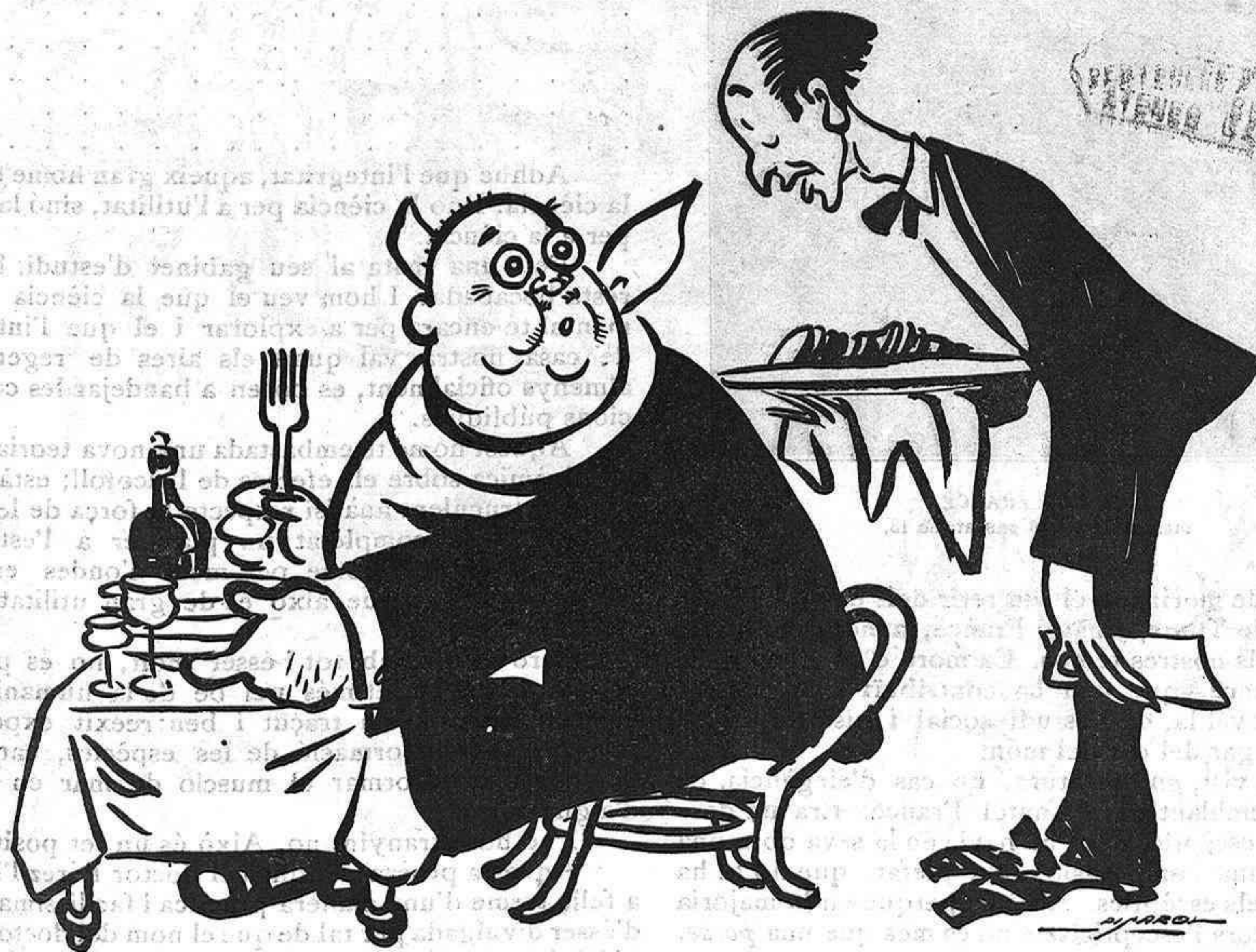
En Sabaté no és pas un *mestre d'obra prima*, encara que tingui alguna aquarel·la *primeta*, sinó un bon impressionista que logra fer coses boniques i ben construïdes i que copsa fàcilment la llum: recordem una *Marina* molt fineta; cert *Rocam* un si és no és emparentat amb en Llaverías; una franca visió de *Salou*, altra de *Blanes* i uns apunts d'una gran justesa i harmonia.

La senyoreta Romero no ha arribat encara allí on li pertoca; ha fet, però, força camí de la darrera exposició ençà en el domini del color i de la forma, especialment pintant flors.

Ens en a'egrem força.

**

A l'exposició d'art que es celebra a Venècia hi han concorregut un grapat d'artistes catalans, en re-

AL RESTAURANT

—Vol el plat del dia?

—Res del dia. Que no ho sap que sóc un ex diputat?

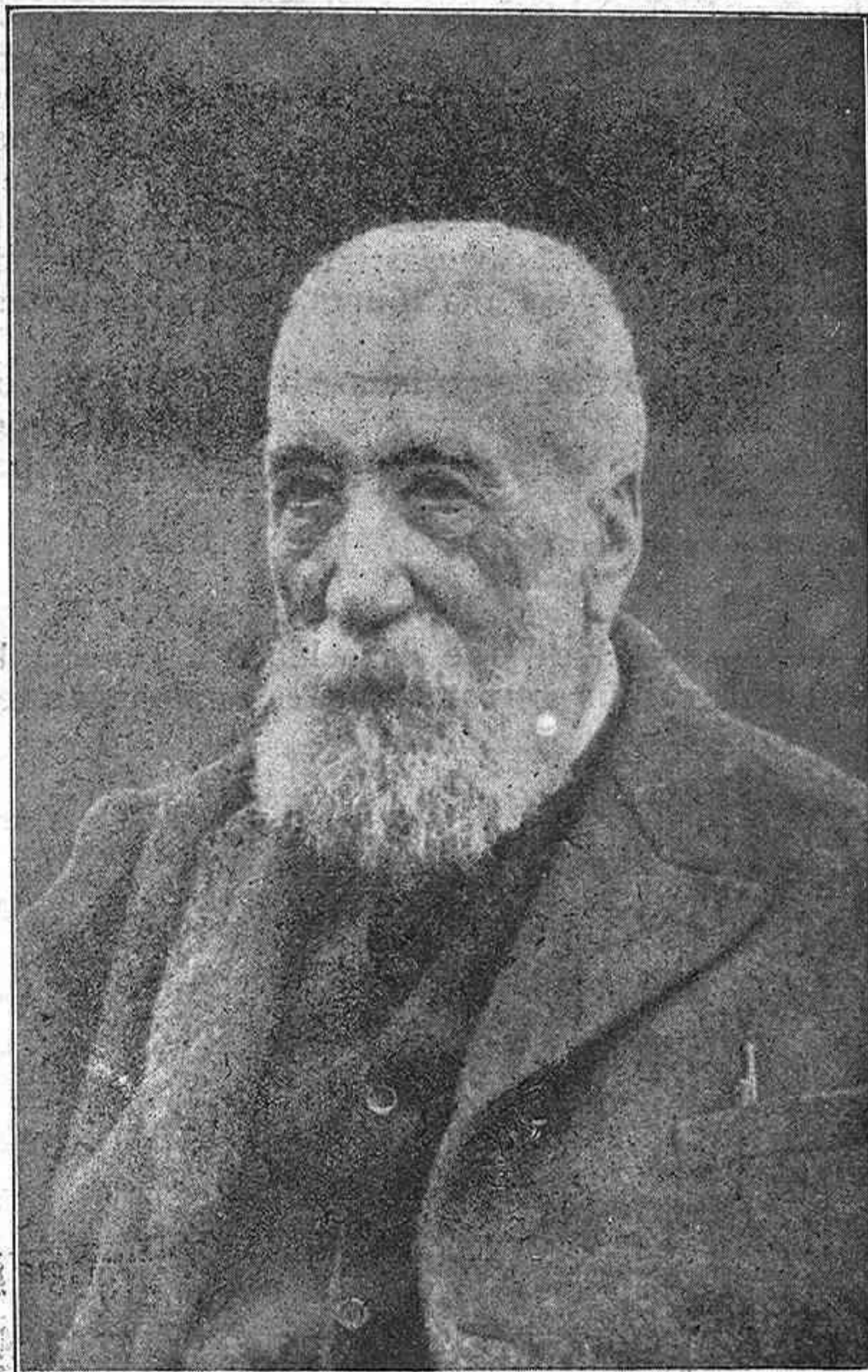

cerca de les recompenses corresponents; formen el grup dels nostres *argonautes* en Casas, en Colom, en Galwey, en Meifrén, en Mir, en Puig-Perucho, en Raurich, en Rusiñol i en Clará, els quals se n'han endut una formosa tela del malaguanyat Ricard Urgell.

D'això en dic una ambaixada artística!

C. ARBÓ

Anatol France ha mort

ANATOL FRANCE
mort a Tours el passat dia 13.

Acaba de morir, en el seu retir dels environs de la bella vila de Tours, Anatol France, la més gran figura literària dels nostres temps. La mort d'un home com Anatol France—que tant ha contribuït a la depuració de la novel·la, de l'estudi social i històric—acclera el bategar del cor del món.

No s'ha vist, en literatura, un cas d'elegància, de discreció semblant al d'Anatol France. Era un descregut, un escèptic, però hi havia en la seva obra una tendresa, una comprensió, una pietat, que no hi ha en l'obra dels escèptics. Això és perquè en la majoria dels escriptors l'escèpticisme no és més que una *posse*. No són escèptics: en fan.

Algú ha volgut trobar un paral·lel entre Voltaire i

France. Aquest paral·lel no és possible. Voltaire era atrabiliari, satíric, rencuniós, violent. France abominava de la violència, era serè, mesurat, equànim, pietós.

Deixa una obra molt important i nombrosa: *Le lys rouge*, *Le crim de Sylvestre Bonnard*, *La rotisserie de la reine Pedauque*, *Le livre de mon ami*, *Les opinions de M. Jerome Coignard*, *Pierre Noziere*, *L'etui de nacre*, *L'orme du Mail*, *Monsieur Bergeret a Paris*, *Le Mannequin d'Osier*, *L'anneau d'amethyste*, *Crainquebille*, *La revolte des anges*, *L'ile des pingouins*, *Les Dieux ont soif*.

ALFA

LA CIÈNCIA A CASA NOSRA

Els musclos d'aigua dolça

Coneixen el doctor Pérez i Vidal de Saltillos? No? Llàstima.

El doctor Pérez és un home que, a més a més de manescal, és casat, pare de família i bon contribuent. A la vegada és un home íntegre.

Un home íntegre abans volia dir ésser de la «Lliga». Avui això ja és tota una altra cosa. I una cosa més complicada.

Adhuc que l'integritat, aqueix gran home conreua la ciència. I no la ciència per a l'utilitat, sinó la ciència per a la ciència.

Feta una visita al seu gabinet d'estudi, hom en resta bocabadat. I hom veu el que la ciència experimental té encara per a explorar i el que l'intel·lecte de casa nostra val quan els aires de regeneració, almenys oficialment, es posen a bandejar les corporacions públiques.

Aquest home té embastada una nova teoria químicodinàmica sobre els efectes de l'alcofol; està preparant un truculent anàlisi respecte la força de les reculades i té ja completat un pla per a l'estudi de l'alimentació de l'home per medi d'ondes erzianes. No es pot negar que això és de gran utilitat en els temps que correm.

Però això, amb tot i ésser molt, no és pas tot. Aqueix home ha fet més pel bé de la humanitat. La ciència li deurà un traçut i ben reeixit experiment respecte la transformació de les espècies, car acaba de lograr transformar el musclo de mar en musclo d'aigua dolça.

I no ho estranyin, no. Això és un fet positiu.

Aquesta proesa científica el doctor Pérez l'ha duta a feliç terme d'una manera pràctica i facilíssima, digna d'ésser divulgada per tal de que el nom del doctor Pérez i Vidal de Saltillos no resti per més temps en l'obscuritat i en l'inconsideració que se l'ha tingut fins ara.

FUMADORS

De Pipa

De Puro d'estanc

De Caliquenyo

De Cigarrillo

De Puro de la Habana

De Cigarrillo Egipci

D'Opi

De Burilles

M. Masia

El doctor Pérez es féu construir una sèrie de petits viviers, propis per a l'experiment que anava a realitzar. El primer l'omplí d'aigua de mar i hi submergí un raïm de musclos de classe corrent, col·locant-los en condicions de reproduir-se. Una vegada obtinguda reproducció, la traslladà a un altre viver ple d'aigua de mar amb un sis per cent d'aigua dolça. I aquests musclos cresqueren i es reproduïren. El doctor Pérez, llavors, recollí curiosament la reproducció d'aquests musclos i la traslladà a un altre viver contenint aigua salada amb un dotze per cent d'aigua de l'aixeta. Obtinguda una nova reproducció d'aquests musclos, que visqueren sans i plens com uns canonges, la va passar a un altre viver prèviament omplert d'aigua de mar amb un divuit per cent d'aigua ed terra. I la cosa va anar bé, traspasant llur reproducció a un altre viver amb un vint i cinc per cent d'aigua dolça i la resta d'aigua de mar.

Amb paciència de xino, el doctor Pérez va anar obtenint nous reproduïments d'aquell suculent maresc, aclimatant-los cada vegada un sis o set per cent més que l'anterior amb aigua de la font de la Plaça de Santa Agna, fins arribar atènyer la conquesta que per a la ciència experimental representen uns musclos de regulars dimensions de closca, una mica esquilts de polpa — això sí — però que viuen i es reproduïxen perfectament a l'aigua dolça.

Alguns amics del doctor Pérez havien tractat de donar-li entenent de que patentés el seu sistema i se'n gaudís de l'exclusiva que la patent li comportaria. Però ell, desoïnt les veus de l'interès i atenent sols als dictats del seu amor per a la ciència, no féu tal cosa. A l'inrevés. Anant-se'n a Banyoles, adoptà l'estany d'aquella bella vila per a inicial camp de lliure reproducció del musclo d'aigua dolça, i, amb seny científic, escampà pels llocs considerats a posta tota la llevor que d'aital maresc transformat tenia disponible. I avui el llac de Banyoles ja comença a ésser una musclera. Hom veu musclos arreu, arreu.

Aviat, doncs, la muntanya deixarà d'ésser tributària del mar. Amb el foment del peix de riu i del musclo d'aigua dolça, la Val d'Arán, per exemple, què necessitarà, per a fer una bona fontada, de la platja de Badalona ni de les roques de Garraf?

Quan la nova se sàpiga, tot el món girarà els ulls envers Banyoles, i a currua feta la gent hi anirà a cercar llevor per a transportar-la a les més llunyanes terres. I Banyoles, d'aquest fet, devindrà immortal. Més immortal que Girona.

Així es va fer. I ara, un dia d'aquests.

a Banyoles es faran grans festes. Hi haurà fira, castell de focs, ofici cantat, envelat i sardanes. Diverses corporacions oficials hi trametran representació. I es farà al voltant de l'estany un grandios àpat popular, al qual s'entrarà d'arròs.

D'arròs amb musclos. I, naturalment, amb musclos d'aigua dolça criats al propi estany.

La cosa serà imponent. No tindrà precedent en els anys dels àpats. I en destapar-se el xampany, l'alcalde, en nom de la vila, nombrarà al doctor Pérez i Vila de Saltillos fill adoptiu de Banyoles,

F. PINEDA I VERDAGUER

Els primers freds

Neu als cims; fredor a la plana;
una boira estesa al vent
que debana i la debana
per a desfer-la al moment.

La natura és arraulida
i el xaloc és gelabrí.
La vellota va arrupida
i el nen plora pel camí.

Un estol d'oques salvatges
ha deixat els alts paratges
i vola pels meus indrets.

Es l'estol de les ventades
que ens porten les nuvolades
i ens deixen els primers freds.

SALVADOR PERARNAU

Immensitat d'amor

Voldria tenir unes ales
per a volà arreu del món
i pujar-ne ben enlaire
per albirar-lo millor.

Voldria tenir riqueses
per ésser ric i senyor
per veure genolls en terra
al meu davant a tothom.

Voldria tenir corona
per ésser tant com un rei
i que sempre i que a tothora
es complís la meva llei.

Voldria ésser tan savi
com el més savi de tots
i del cel i les estrelles
sapigué entendre els seus mots

Mes, totes aquestes coses,
què són sense el teu amor?
què puc voler, si m'estimes
i és per mi ja el teu cor?

Riqueses, rei i corona
no les daleixo per res
si tu els meval I de ta boca
en puc jo copsà el seu bes.

LEOCADI NAVARRO

EL DEPORT

FUTBOL

CAMPIONAT DE CATALUNYA

Barcelona-Martinenc

Tranquils i somrients acudiren els socis i els incondicionals del *Barça* al camp de Les Corts amb l'esperança i el «bon» propòsit de veure com els blau-granes entolomaven un «cabasset» de *goals* an els de Sant Martí. Malgrat faltar-hi en Samitier, Sancho i Carulla, creien que seria qüestió d'arribar i moldre. Però, ah! que els socis proposen i els jugadors i els pals disposen. Expliquem-nos:

Començà el *Barcelona* amb desitjos de marcar, però en Pallejá, amb molta vista i encara més sort, féu inútils els atacs dels amos del camp; aquests, pensant que per a marcar *goals* sobrava temps, afuixaren; els «martinencs» cobraren confiança i, com que els mitjos del *Barcelona* ho feien tan malament com podien, arribaren a donar feineteta a la parella Planas-Walter i an en Plattko que salvaren més de quatre situacions perilloses. I així, a zero, arribà el descans. Amb la segona part començà l'angúnia dels onze mil: ja no era solament en Pallejá qui anulava els atacs, era també la Providència en forma dels pals del *goal*. Els de Les Corts, veient que no s'aconseguia ni un trist *goal*, començaren a sentir-se intranquils; a mida que passaven els minuts notaven que la saliva ja no els passava coll avall... Oh, quins moments...! Era per a estar desesperat! Per «colmo» el *Martinenc* aconseguí un *goal*, obra d'en Lakatos; alguns socis del *Barça* es desferen el nus de la corbata per a poguer respirar millor. Senyor, si no pot ésser la victòria, quan menys l'empat! Baixa en Planas a ajudar als davanters. Falten sis minuts; cinc... aquells pals! Quatre minuts... Tres...

UNA OPINIÓ

—Cregu'm a mi: aquest és el postre . . .

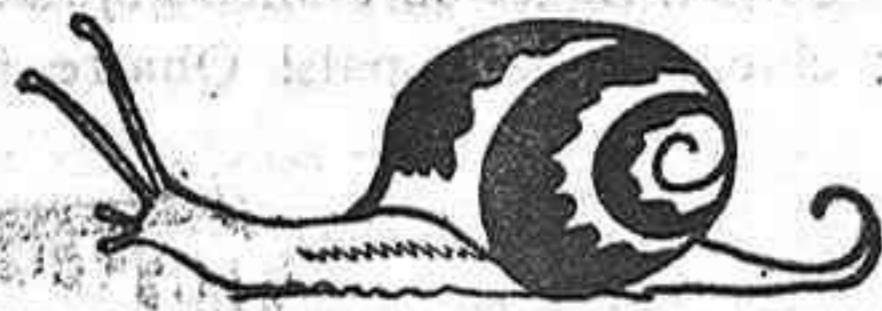
Panall!!! Oh, ja, era hora! En Sagi el tira i s'encarrega de tornar la tranquil·litat als adictes dels campions. Ja no es perdia més que un punt. Es centra de nou i tititititit! el reflí senyala l'acabament d'un partit amb un empat que és la primera gran sorpresa del campionat.

Conseqüències: Una lliçó—que deuria arribar a temps—que farà comprendre al *Barcelona* que en futbol no hi ha contrari petit i un motiu per a que els del *Martinenc* juguin amb l'entusiasme de diumenge els altres partits.

Es distingiren pel *Barcelona*, en Plattko, Planas i Walter; i pel *Martinenc*, en Bessas, Blanco i Rodríguez. Ah! I en Barrachina i en Pallejá per les contínues observacions a les disposicions del reflí.

L'arbitratge del senyor Mariné, molt dolent.

FERRÀN

Esportiva

Un pagès anà per primera volta a una sessió de boxa. Al seu costat hi havia un subjecte, partidari decidit d'un dels boxadors, i, naturalment, s'entusiasmava cada vegada que el seu ídol donava un bon cop, i tot era dir: «Manoi quin directe!... Vaja un *crochet!*... Esquival!... Força la guàrdia!.. Apa, un *upercut!*», amb gran astorament del seu veí, el pagès, qui no hi entenia una paraula.

Per fi, l'ídol tombà en terra al seu contrincant, qui fou comptat fins a deu i declarat *knock-out*. La jòia d'aquell subjecte no tingué límits i, en ple paroxisme, es posà a cridar, pronunciant més o menys castiçament el mot anglès: «Noc au!... Noc au!...» Llavors, el pagès, encarant-s'hi, li digué, raferint-se al caigut: «Ei, mestre, que us creieu que tenim pa a l'ull? Com si no ho havéssim vist que ha anat de morros per terra...No cau... No cau... El que deveu voler dir és que no s'aixeca».

FIDEL GRIFOL

ROMEA

Poques vegades la inauguració oficial de teatre català ha tingut la solemnitat d'aquesta vegada. Però poques vegades havíem vist la companyia tan ben acoplada, tan ben conjuntada. Hi han elements nous, elements tan aprofitables i estudiosos com l'Enric Lluelles, la Maria Vila, la Josefina Fornés, En Pius Daví.

Ademés la inauguració és féu més solemne pel gloriós nom d'Angel Guimerá, que obria les portes. *La boja* i *La reina vella* són obres de debò, enceses de passió i de tendresa, i no obres de

cartró, fredes, insulses, de les que llastimosament tant abunden en el nostre teatre. Es per això, per la qualitat de les obres, que el públic es retreu d'omplir les sales on es representa en català.

La interpretació de les dues obres fou molt justa i digna de tots els aplaudiments.

NOVEDADES

Ivonette té un llibre carrincló i avorrit, i fins un xic cursi. L'argument no té cap novetat, el diàleg tampoc.

Ara, la música, sobretot la del primer quadro, ja és altra cosa. La música del mestre Ribas és molt superior al llibre del senyor Fernández.

En la interpretació es distingiren la senyora Mayendía i el senyor Redondo.

VICTORIA

Sembla que hi ha entre els autors dramàtics una decidida predilecció pel *vuitcents*. Aquesta predilecció els ha entrat des de l'èxit de *L'auca del senyor Esteve*, d'En Santiago Rusiñol. Vegi's sinó, d'aquella dada ençà les obres d'aquest ambient i caràcter estrenades a Espanya: *La Marieta de l'ull viu*, *La Monyos*, *El senyor Ramon enganya a les criades*, *Doña Francisquita*, *Sol de Sevi-*

ENTRE CORRIDOS

—El que no comprèn és perquè els músics criden tant al cabaret.

—Sí, home! Es per a despertar als que dormen!

SPORTMENS

- I vostès no van als Pirineus?
 —No, tenim por de trencar-nos una cama.
 —I passen per la Rambla i per la Plaça de Catalunya?

lla, *La Campana de Gràcia*, *La Paula en té unes mitges*. A nosaltres no ens sembla malament aquesta predilecció, sempre que, además d'ambient, hi hagi drama. No hi ha cap època que doni de si un drama: ni el Renaixement, ni el segle XVIII, ni el Vuitcents. Es a dir: no s'ha d'escriure mai una obra pel gust de col·locar-la en una època determinada. *Terra baixa* o *El abuelo* poden col·locar-se en l'època que es vulgui.

A una altra cosa. D'una *copla* o cançó pot sortir-ne un drama, però segons sigui la *copla* o cançó.

La Mariagneta, *L'hereu Riera*, *Els estudiants de Vich*, *L'hostal de la Peira*, algunes cançons «charras» com *El tío Vicente*, *El burro de Vilarinho*, *La Clara cuando va a misa*, *Por entrar en su alcoba*, i algunes *coplas* andaluses, tenen els necessaris elements dramàtics per a convertir-se en obra de teatre. El difícil és veure el drama d'aquesta cançó:

«La Paula en té unes mitges
 comprades als Encants,
 li arriben a Figueras
 i ençara li són grans.»

Per a convertir aquesta lletra, que no és pas massa espiritua ni expressiva, en drama, es necessitaria una imaginació formidable que pocs homes tenen. Entre aquests pocs hi ha el senyor Planas de Taverne, especialitzat ja en aquest gènere d'apurar la imaginació: recordi's *El senyor Ramon enganya a les criades*, cançó popular també pertanyent al gènere que no diu res o diu ben poca cosa.

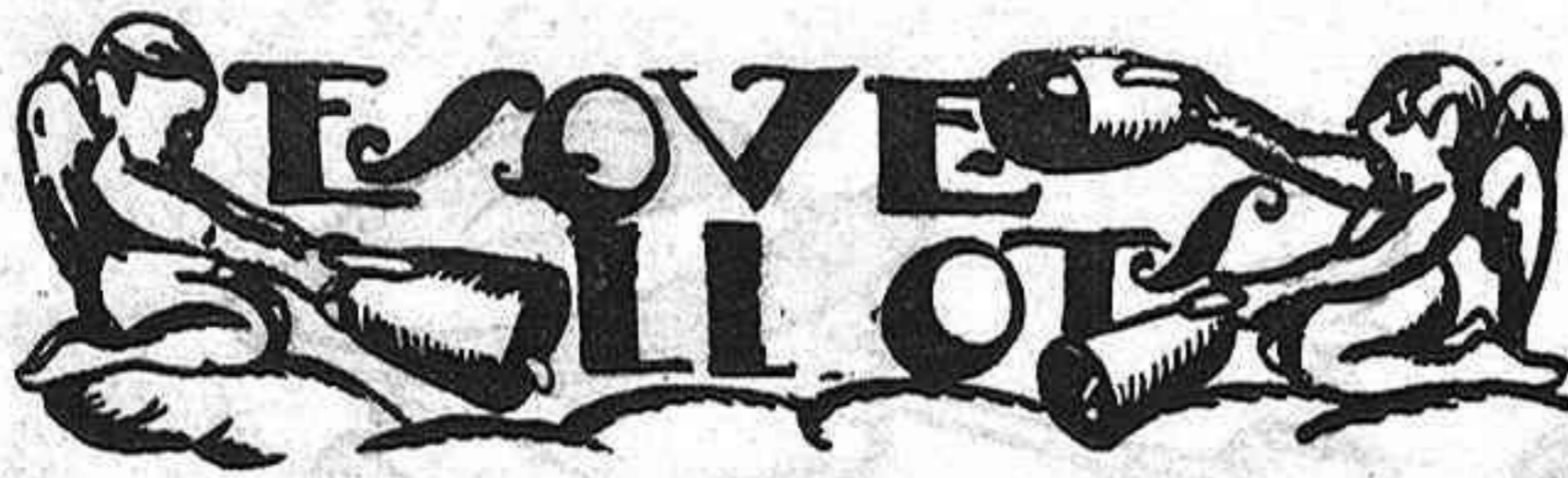
Al llibre, doncs, de *La Paula en té unes mitges* no li trobem altre defecte que el de preocupar-se l'autor excessivament per lo anecdòtic, per lo incidental i descuidar la intriga, el drama. Els personatges estan dibuixats, no obstant, d'una manera força graciosa i un xic caricaturesca, i l'obra entreté agradosament si un sap situar-se i no dóna massa importància a lo que passa en l'escenari.

De la música que ha escrit el mestre Morera ja no cal parlar-ne. No cal parlar-ne, perquè és de suposar que instrumental i melòdicament està bé, que té caràcter i té tot lo que ha de tenir la música d'una bona partitura.

La presentació, interpretació i vestuari molt bé.

Bob

Diumenge passat a les 11'26 de la nit morí el gran escriptor francès Anatol France a la seva finca de la Bechellerie, prop de Tours.

L'autor de *Thais* ha espirat a l'edat de vuitanta anys, quan ja havia donat tot el seu fruit sabrosíssim.

Llàstima que morin aquests grans genis que il·luminen a la humanitat i l'ungeixen de germanor i de pau. Bé valdria més que en lloc d'ells morissin tants i tants cràpules desvergonyits que, essent uns miserables, s'aixequen amb altivesa.

Descansi en pau el gran Anatol France.

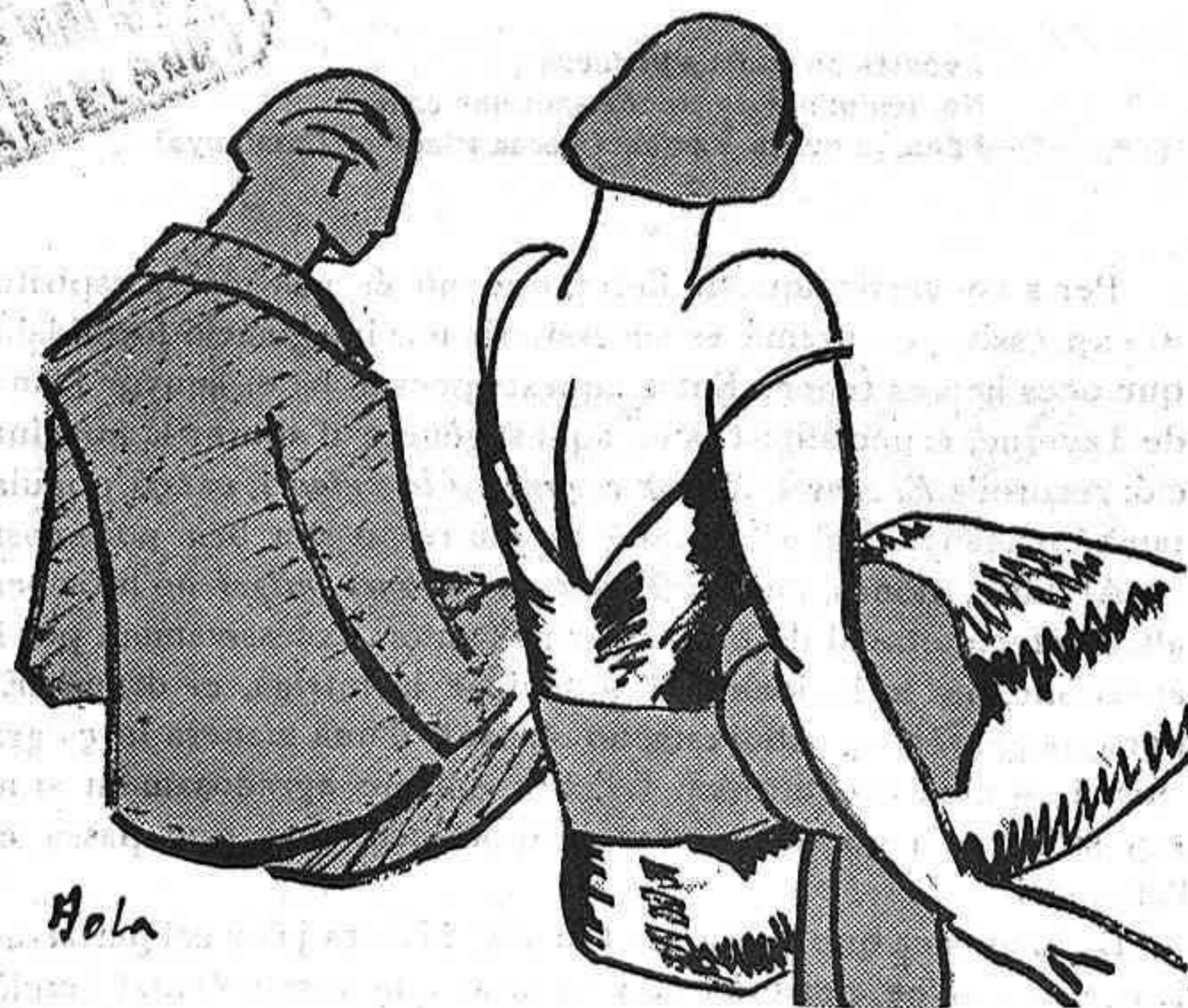
Redeu quins xàfecs aquesta setmana. Semblava que havia de caure el dipòsit i tot.

Res, els elements naturals ens ajuden. Hi ha elements repugnants i odiosos, com la mateixa pluja, però que de vegades fan gràcia, i això que els elements no acostumen a ésser graciosos. Però, ja ho hem dit: els elements ens ajuden, perquè les disposicions d'última hora són que a dos quarts de quatre del matí tothom retiri. I com retirar si plovia tant? Veieu com els elements ens ajuden! I això que tothom en diu mal: Maleïtsiga la pluja! Mal vinatge el temps! No sé perquè la gent ha de creure que aquests elements són uns poca-soltes.

Hem sentit el rumor de que el senyor Vidal i Guardiola ha sol·licitat un mes de llicència sense sou.

Si és veritat, ja ho entenem. Deu ésser que vol fer quedar bé al senyor baró de Viver, i per a ajudar a engroixir els estalvis—això que avui està tant en boga degut a l'encariment de les subvencions—el senyor Vidal i Guardiola només vol el mes de llicència. El sou no ve d'aquí.

Carai, quin home més altruista!
Déu us ho pagarà.

Hola

VANITAT

— Ahir vaig somniar que em casava amb la dona més bonica del món.
— erem molt feliços?

El senyor Marimón es queixa perquè certa premsa no es fa ressó del gran nombre de multes que cada dia imposa. Si no ha de sapiguer-li greu nosaltres n'hi donarem el cor complet, perquè el senyor Marimón en matèria de multes és el *non plus ultra*.

Perquè els lectors se'n facin ben bé cas direm que
«buscad por Mar y por Mundo
y no le hallaréis segundo.»

Ja s'ha posat mans a l'obra destruint les barraques que la pobra gent que no pot pagar els lloguers crescutíssims havien aixecat. On aniran aquesta gent? Molts d'ells, mal menjats i mal vestits, no tindran ni el mínim refugi d'un sostre humilíssim per a lliurar-se de l'inclemència temporal que gairebé és tan crudel com l'humana que els persegueix.

No preocupant-se de construir cases barates per a inquirir an aquesta gent, el destruir les barraques trobem que és un crim.

Naturalment que el qui ho fa fer dormirà en llit tou i tindrà calefacció central a casa sens que potser valgui tant com molts dels que queden sense alberg.

Atotes hores del dia i qualsevol dia un hom es dona compte de la deixadesa que impera a la nostra Barcelona, bruta i rebentada, mai tan rebentada ni tan bruta com ara.

Però quan es nota més és en casos d'aiguats com els d'aquesta setmana. Els carrers són veritables rius pestilents que arrossegueu muntanyes de brutícia i després queden les enormes fangueres on fàcilment pots quedar-hi plantat fins que et surtin rels i branques, i encara, llavors, la brutícia vindria a fer-hi niu.

Es un fàstic!

Ens han dit que un cinquanta per cent dels gossos vacunats contra la ràbia es morien. No ens han dit si es morien de ràbia, però segurament que no serà d'alegria.

Si és veritat trobem que els haurien de vacunar tots. Seria el gran sistema perquè els gossos no ens molestessin pel carrer.

No pots donar un pas que no trobis un gos o altre.

Això de la pavimentació de les Rambles i del Passeig de Gràcia a més de que no ens fa cap gràcia ens sembla que en lloc de pavimentació valdria més que en diguessin *paviada*, que posats que hi estem no vindrà pas d'una.

Diuen que quedarà tan bé, però voldríem sapiguer que ens costa a més de les traspassades i dels *sustos*.

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

LAS DOS OBRAS DE ACTUALIDAD

DON JUAN TENORIO

Drama histórico
del inmortal
D. JOSÉ ZORRILLA

Pesetas 1'50

EL NUEVO TENORIO

Leyenda dramática de los
señores

J. M.ª BARTRINA
y
ROSENDO ARÚS

Pesetas 2'40

Muy pronto se pondrá a la venta el más popular libro que se publica en España

El Año en la Mano

Almanaque - enciclopedia de la vida práctica para 1925

“El Año en la Mano” reseña todos los acontecimientos ocurridos de Junio a Junio. “El Año en la Mano” para 1925 publicará una interesante Historia del Traje ilustrada con 32 láminas impresas a dos tintas. “El Año en la Mano” regalará a sus lectores una participación a un billete entero de la Lotería de Navidad y valiosos objetos de gran utilidad.

EL AÑO EN LA MANO se venderá a los precios de siempre:

En rústica, pesetas 1'50 : Encuadernado, pesetas 2'—

La impresión del primer tomo de las

Obras completas de Santiago Rusiñol

está terminándose

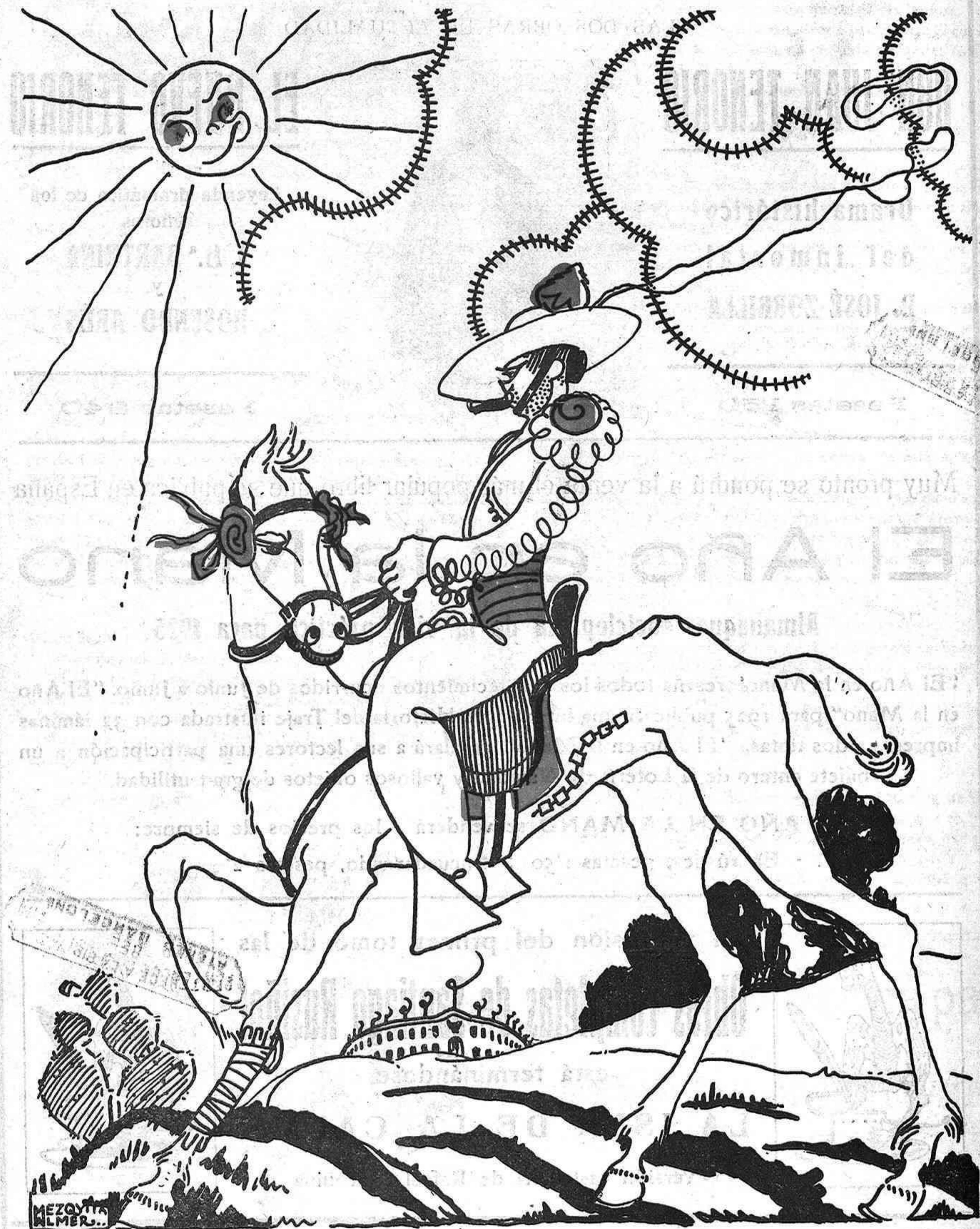
LA ISLA DE LA CALMA

Versión castellana de Rafael Marquina

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Glir Postal o Jé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaltes.

CONTRASENIT

—Tretze anys de servir a una empresa de pompes fúnebres, i té,
ara que serveixo a una empresa alegre me'n vaig cap a la mort!